

**DESIGNING PLAN TO ORGANIZE  
EXPERIENTIAL ACTIVITIES  
TO FORM QUALITIES  
AND COMPETENCIES  
FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS**

Vu Thi Lan Anh

*Faculty of Primary Education, Hanoi  
National University of Education, Hanoi city,  
Vietnam*

Corresponding author Vu Thi Lan Anh  
e-mail: lananh.gdth@gmail.com

Received September 12, 2024.

Revised December 21, 2024.

Accepted December 21, 2024.

**THIẾT KẾ KẾ HOẠCH TỔ CHỨC  
HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM HÌNH  
THÀNH PHẨM CHẤT, NĂNG LỰC  
CHO HỌC SINH TIỂU HỌC**

Vũ Thị Lan Anh

*Khoa Giáo dục Tiểu học, Trường Đại học  
Sư phạm Hà Nội, thành phố Hà Nội, Việt Nam*

Tác giả liên hệ: Vũ Thị Lan Anh,  
e-mail: lananh.gdth@gmail.com

Ngày nhận bài: 12/9/2024.

Ngày sửa bài: 21/11/2024.

Ngày nhận đăng: 21/12/2024.

**Abstract.** The General Education Program 2018 mandates experiential activities at schools. These activities are designed to help students apply existing knowledge and experience in practice into new knowledge and skills to form student qualities and competencies. The article showed the process of designing the plan to organize experiential activities to form qualities and competencies for primary school students, supported by a solid scientific basis, proposed principles, and specific illustrations of the steps involved. The design process proposed by this article can help primary school teachers effectively design and organize experiential activities to foster qualities and competencies for primary school students.

**Keywords:** plan design, experiential activities, primary school students, qualities, competencies.

**Tóm tắt.** Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đã chỉ rõ, Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục bắt buộc trong nhà trường phổ thông; được thiết kế và tổ chức giúp học sinh chuyển hoá những kiến thức, kinh nghiệm đã biết vào thực tiễn thành tri thức mới, kỹ năng mới nhằm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh. Bài viết chỉ ra quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học với đầy đủ cơ sở khoa học, nguyên tắc đề xuất và minh họa cụ thể các bước của quy trình. Quy trình thiết kế mà bài viết đề xuất có thể giúp giáo viên tiểu học thuận lợi trong việc thiết kế và tổ chức có hiệu quả hoạt động trải nghiệm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học.

**Từ khóa:** thiết kế kế hoạch, hoạt động trải nghiệm, học sinh tiểu học, phẩm chất, năng lực.

## 1. Mở đầu

Thực hiện chủ trương đổi mới giáo dục của Đảng và Nhà nước, Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 đã được ban hành và triển khai, thể hiện rõ sự chuyển hướng từ tiếp cận nội dung sang chú trọng hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực cho người học. Đáp ứng yêu cầu trên, song song với các môn học Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) lần đầu tiên được xây dựng, “là hoạt động

giáo dục do nhà giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế, thể hiện các cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, chuyển hoá những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai” [1]. Như vậy, HĐTN không phải là môn học mà là hoạt động giáo dục giúp học sinh đến gần hơn với thực tế cuộc sống, góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất, năng lực cho các em.

Trên thực tế, việc tổ chức HĐTN tại các nhà trường tiểu học không dễ thực hiện, thể hiện rõ nhất ở khâu thiết kế kế hoạch. Đó là do HĐTN ở trường tiểu học phải được thiết kế hướng đến: 1) đạt được yêu cầu cần đạt, góp phần hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh; 2) phù hợp với kế hoạch chung và các điều kiện triển khai khác như thời gian, không gian, cơ sở vật chất, ... của nhà trường, của lớp học. Ngoài ra, từ trước đến nay, giáo viên tiểu học thường không phải thiết kế kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục mà thường làm theo các kế hoạch có sẵn của nhà trường. Điều này đã trở thành thói quen không dễ thay đổi. Nhiều giáo viên tiểu học vẫn “ngại” thiết kế, chưa chú trọng vào việc thiết kế hoặc còn gặp nhiều khó khăn trong việc thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN nhằm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh. Điều này hạn chế rất nhiều hiệu quả của việc tổ chức các HĐTN cho các em. Do đó việc nghiên cứu quy trình thiết kế, từ đó giúp giáo viên tiểu học dễ dàng thiết kế và tổ chức có hiệu quả HĐTN hướng đến hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học là rất cần thiết.

Nghiên cứu về tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học gần đây cũng bắt đầu nhận được sự quan tâm của các nhà khoa học như Phạm Sỹ Nam [2], Trần Thị Thùy Dung và Nguyễn Thị Vân Anh [3], Phó Đức Hòa [4][5], Nguyễn Mậu Đức, Nguyễn Thị Nguyệt [6], Nguyễn Văn Hạnh [7].... Tuy nhiên, do HĐTN mới được đề cập trong Chương trình GDPT 2018 nên những công trình nghiên cứu về vấn đề này, nhất là những nghiên cứu chỉ ra quy trình giúp giáo viên tiểu học thuận lợi thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học một cách có hiệu quả chưa nhiều.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Những vấn đề chung về thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học

#### 2.1.1. Hoạt động trải nghiệm cấp tiểu học

\* *Khái niệm:*

“HĐTN, hướng nghiệp là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12; ở tiểu học được gọi là HĐTN” [1]. Đây là hoạt động có động cơ, có mục đích, được tổ chức thông qua các hành động cụ thể của học sinh, giúp các em huy động sự tổng hợp kiến thức, kỹ năng từ các môn học, lĩnh vực giáo dục khác để đối mặt với thực tiễn cuộc sống gia đình, nhà trường và xã hội. Tham gia vào tất cả các giai đoạn của quá trình hoạt động, từ lập kế hoạch hoạt động đến chuẩn bị, thực hiện và đánh giá hoạt động; thử nghiệm, phát biểu ý kiến, phát triển ý tưởng sáng tạo, lựa chọn ý tưởng hoạt động; thể hiện và khẳng định mình, đánh giá và tự đánh giá kết quả hoạt động của bản thân, hoạt động nhóm, bạn... dưới sự hướng dẫn, tổ chức của nhà giáo, từ đó hình thành và phát triển các phẩm chất, năng lực chủ yếu.

\* *Đặc điểm của HĐTN cấp tiểu học:*

- HĐTN tạo cơ hội cho HS tổng hợp kiến thức, kỹ năng từ các môn học, lĩnh vực giáo dục khác nhau để tích lũy thành kinh nghiệm thực tế cho bản thân, từ đó hình thành và phát triển phẩm chất và các năng lực cho các em. HĐTN góp phần hình thành 5 phẩm chất: yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm và 3 năng lực chung: tự chủ và tự học, giao tiếp và hợp tác, giải

quyết vấn đề và sáng tạo. HĐTN hướng đến hình thành các năng lực đặc thù: năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp.

- HĐTN được thực hiện dưới 4 loại hình hoạt động chính: chào cờ, sinh hoạt lớp, trải nghiệm theo chủ đề, sinh hoạt câu lạc bộ.

- HĐTN huy động sự tham gia, phối hợp, thống nhất, liên kết của nhiều lực lượng GD trong cũng như ngoài nhà trường như: BGH nhà trường, giáo viên chủ nhiệm lớp, giáo viên bộ môn, tổng phụ trách, cha mẹ học sinh, chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân và đoàn thể trong xã hội.

- HĐTN được tích hợp một số nội dung sinh hoạt Sao Nhi đồng, sinh hoạt Đội, lồng ghép nội dung GD địa phương. Nội dung chương trình HĐTN cấp tiểu học tập trung nhiều hơn vào các hoạt động phát triển bản thân, kỹ năng sống, quan hệ bạn bè, thầy cô và gia đình. Chương trình HĐTN linh hoạt, mềm dẻo nên các nhà trường có thể thiết kế hoạt động theo chủ đề phù hợp với nhu cầu, đặc điểm của học sinh, điều kiện của nhà trường và địa phương.

### **2.1.2. Tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

*\* Mục tiêu và yêu cầu cần đạt trong tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học*

Các HĐTN ở cấp TH được thiết kế nhằm giúp HS hình thành các kỹ năng sống thiết yếu và thói quen tích cực trong đời sống hàng ngày và học tập ở nhà cũng như ở trường. Các em biết làm thế nào để làm theo các quy tắc và quy định; từng bước xây dựng định hướng, tự đánh giá, tự điều chỉnh; xây dựng văn hóa giao tiếp, ứng xử; có ý thức làm việc nhóm và muốn tham gia vào các hoạt động nghề nghiệp, xã hội và từ thiện... Lần đầu tiên các em sẽ biết cách tổ chức một số hoạt động đơn giản, các em sẽ được giới thiệu và phát triển niềm yêu thích đối với một loạt các ngành nghề gắn liền với cuộc sống của các em.

*\* Nội dung của HĐTN trong nhà trường tiểu học*

Nội dung cốt lõi của chương trình HĐTN cấp tiểu học là “ Xoay quanh các mối quan hệ giữa cá nhân học sinh với bản thân; giữa học sinh với người khác, cộng đồng và xã hội; giữa học sinh với môi trường; giữa học sinh với nghề nghiệp”[1]. Nội dung này được triển khai qua 4 mạch là: Hoạt động hướng vào bản thân (chiếm 60% nội dung chương trình); Hoạt động hướng đến xã hội (chiếm 20% nội dung chương trình); Hoạt động hướng đến tự nhiên (chiếm 10% nội dung chương trình); Hoạt động hướng nghiệp (chiếm 10% nội dung chương trình, thực hiện bắt đầu từ lớp 2).

*\* Phương pháp và hình thức tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học*

Khi tiến hành tổ chức các HĐTN, giáo viên có thể lựa chọn và sử dụng các phương pháp khác nhau phù hợp với nội dung hoạt động, đối tượng học sinh, điều kiện tổ chức,... Dù sử dụng phương pháp, cách thức nào thì việc tổ chức cũng phải hướng đến đáp ứng những yêu cầu sau:

- Tất cả các học sinh đều được tham gia trải nghiệm đầy đủ, chu đáo.

- Giúp học sinh tích cực suy ngẫm về HĐTN sẽ tổ chức.

- Giúp học sinh phát triển kỹ năng phân tích và khái quát hóa kinh nghiệm thu được.

Có thể chia các phương pháp, cách thức tổ chức HĐTN ở tiểu học thành 4 nhóm như sau:

- *Khám phá*: Là cách tổ chức hoạt động nhằm tạo cho học sinh cơ hội tìm hiểu thực tế cuộc sống, tác phẩm cần học, giúp học sinh khám phá cái mới, ham học hỏi, khám phá các vấn đề về môi trường, khơi gợi những cảm xúc tích cực, khơi dậy tình yêu quê hương đất nước. Nhóm các phương pháp và hình thức tổ chức này bao gồm dã ngoại, du ngoạn, cắm trại, trải nghiệm thực tế...

- *Thử nghiệm, tương tác*: Là phương pháp, cách thức tổ chức hoạt động nhằm tạo cơ hội cho học sinh trao đổi, làm việc, thử nghiệm ý tưởng như diễn đàn, kịch, hội thảo, thi đấu, trò chơi, giao lưu,...

- *Cống hiến*: Là phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động tạo cơ hội cho học sinh mang lại những giá trị xã hội bằng những đóng góp và cống hiến thực tế của mình thông qua các hoạt

động tình nguyện nhân đạo, lao động công ích, tuyên truyền...

- *Nghiên cứu*: Là phương pháp, cách thức tổ chức hoạt động nhằm tạo cơ hội cho học sinh tham gia vào các đề tài nghiên cứu khoa học, dự án thực tế, từ đó đề xuất các giải pháp kịp thời để giải quyết vấn đề. Nhóm phương pháp và hình thức này bao gồm khảo sát, nghiên cứu, thực hiện các dự án nghiên cứu, phát triển công nghệ, nghệ thuật....

\* *Đánh giá kết quả giáo dục của việc tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học*

Đánh giá kết quả giáo dục của việc tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học là quá trình thu thập thông tin, phân tích về mức độ đáp ứng yêu cầu cần đạt của chương trình; sự tiến bộ của học sinh trong và sau khi tổ chức các HĐTN.

Giáo viên sử dụng linh hoạt, phù hợp các phương pháp đánh giá; căn cứ vào những biểu hiện về nhận thức, hành vi, thái độ của học sinh; đối chiếu với yêu cầu cần đạt của từng phẩm chất chủ yếu, năng lực cốt lõi theo Chương trình GDPT 2018, cấp tiểu học để nhận xét và có biện pháp giúp đỡ kịp thời. Học sinh được tự nhận xét và được tham gia nhận xét bạn, nhóm bạn. Cha mẹ học sinh trao đổi, phối hợp với giáo viên động viên, giúp đỡ học sinh rèn luyện và phát triển từng phẩm chất chủ yếu, năng lực cốt lõi.

Để thực hiện việc đánh giá, giáo viên sử dụng kết hợp 2 hình thức:

- *Đánh giá định tính*: Cứ liệu đánh giá dựa trên thông tin thu thập được từ quan sát của giáo viên, từ ý kiến tự đánh giá của học sinh, đánh giá đồng đẳng của các học sinh trong lớp, ý kiến nhận xét của cha mẹ học sinh và cộng đồng

- *Đánh giá định lượng*: dựa trên thông tin về số giờ (số lần) tham gia hoạt động trải nghiệm (hoạt động tập thể, hoạt động trải nghiệm thường xuyên, hoạt động xã hội và phục vụ cộng đồng, hoạt động hướng nghiệp, hoạt động lao động,...); số lượng và chất lượng các sản phẩm hoàn thành được lưu trong hồ sơ hoạt động.

### **2.1.3. Kế hoạch tổ chức Hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

Có thể quan niệm Kế hoạch tổ chức HĐTN là một “kịch bản dự kiến” do giáo viên thiết kế bao gồm toàn bộ công việc của thầy và trò trong quá trình tổ chức HĐTN nhằm đạt được mục tiêu, yêu cầu cần đạt đã đề ra. Kế hoạch tổ chức HĐTN chính là “sự hình dung kịch bản tổ chức HĐTN của mỗi giáo viên với một đối tượng học sinh và nội dung giáo dục (một chủ đề) cụ thể trong một không gian và thời gian cụ thể, đồng thời lựa chọn phương pháp và hình thức tổ chức dạy học sao cho đáp ứng yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực đề cập trong CT HĐTN nói riêng và trong CT GDPT 2018 nói chung [8]. Vì vậy, Kế hoạch tổ chức HĐTN là một sản phẩm đặc sắc của cá nhân giáo viên, không nên có một khuôn mẫu kế hoạch chung mà chỉ nên thống nhất ở một số yêu cầu cơ bản, đó là:

- Mục tiêu đạt được phải là quá trình hoạt động góp phần hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh.

- Để tổ chức HĐTN cho HS được thành công thì mỗi hoạt động cần làm tường minh: tên hoạt động, mục tiêu của hoạt động, những việc cần chuẩn bị, cách thức thực hiện hoạt động, cách thức đánh giá kết quả hoạt động.

- Kế hoạch tổ chức HĐTN được xây dựng gắn với chương trình, sách giáo khoa và kế hoạch HĐTN của năm học, được tổ chuyên môn thông nhất và được sự phê duyệt của Ban giám hiệu. Kế hoạch phải phù hợp với nhu cầu, khả năng của đối tượng học sinh, phù hợp với điều kiện đặc thù cụ thể của từng lớp, từng nhà trường, từng địa phương.

## **2.2. Quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

### **2.2.1. Nguyên tắc thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

Kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh mà giáo viên tiểu học thiết kế cần đảm bảo các nguyên tắc, yêu cầu sau:

## Thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học

\* *Đảm bảo các yêu cầu cần đạt mà chương trình HĐTN đã ban hành:* Kế hoạch tổ chức HĐTN được xây dựng để thực hiện Chương trình HĐTN nói riêng và Chương trình giáo dục phổ thông nói chung. Vì vậy, không thể xây dựng Kế hoạch HĐTN mà không gắn với một yêu cầu cần đạt nào đó thuộc Chương trình đã được ban hành. Kế hoạch HĐTN cần cụ thể hoá các yêu cầu cần đạt của Chương trình thành các mục tiêu của chủ đề một cách rõ ràng, cụ thể.

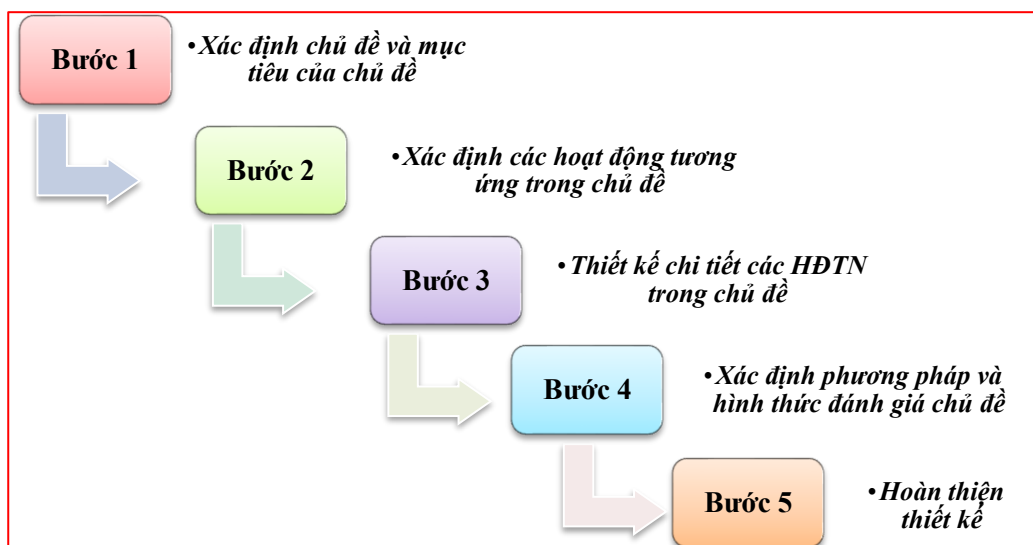
\* *Đảm bảo phù hợp với nội dung và phương thức được sử dụng:* Nguyên tắc này buộc giáo viên phải tạo ra một logic hành động trong tổ chức HĐTN cho học sinh. Trình tự logic của các hoạt động trong chủ đề đảm bảo các yêu cầu của học tập trải nghiệm: học sinh sử dụng những kinh nghiệm đã có, phản ứng lại kinh nghiệm, hình thành kinh nghiệm mới dưới dạng kiến thức, kĩ năng mới hoặc sản phẩm sáng tạo cụ thể.

\* *Đảm bảo sự trải nghiệm của học sinh:* Quá trình tổ chức HĐTN phải đảm bảo các bước cơ bản của dạy học trải nghiệm: Cần biết khai thác những trải nghiệm, kinh nghiệm sẵn có của học sinh; học sinh được thử nghiệm tích cực; Tạo ra những trải nghiệm mới (kiến thức, kĩ năng, thái độ, giá trị mới) cho học sinh. Học sinh được thực hành và thực hành với nhiều vai diễn khác nhau trong các tình huống và hoàn cảnh khác nhau.

\* *Đảm bảo môi trường để học sinh sáng tạo:* Kế hoạch tổ chức HĐTN phải được thiết kế tạo môi trường để HS có những trải nghiệm phong phú, đa dạng và đầy thử thách; Tạo ra trong nhóm một môi trường tâm lí cởi mở và tin cậy, đó là một môi trường tự do trao đổi và tranh luận; tạo điều kiện nảy sinh các ý tưởng thông qua các hoạt động và tương tác giữa những người cùng tham gia hoạt động.

\* *Đảm bảo tính hiện thực và tính khả thi:* Kế hoạch tổ chức HĐTN phải được thiết kế trên cơ sở phân tích điểm mạnh, điểm yếu liên quan đến con người, vật chất và đặc thù của học sinh trong lớp. Ngoài ra, để tổ chức chủ đề HĐTN có hiệu quả, giáo viên cần đánh giá đồ dùng dạy học, học liệu phù hợp với từng hoạt động trong chủ đề. Ngoài ra, học sinh cần chủ động chuẩn bị dụng cụ, thiết bị, học liệu để tham gia hoạt động. Ngoài chuẩn bị dụng cụ (vật chất), giáo viên có thể yêu cầu học sinh chuẩn bị kiến thức, thái độ, kinh nghiệm để có thể tham gia chủ đề HĐTN.

### 2.2.2. Quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học



**Sơ đồ 1. Quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**  
**Phân tích cụ thể các bước trong Quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

Bước 1: Xác định chủ đề và mục tiêu của chủ đề

- Xác định chủ đề là công việc cần thiết vì bản thân tên gọi của chủ đề đã nói lên mục tiêu, nội dung và hình thức của chủ đề. Tên gọi của chủ đề cũng tạo sự hấp dẫn, lôi cuốn và tạo cho học sinh trạng thái tâm lý phấn khởi, tích cực.

- Căn cứ vào yêu cầu cần đạt của chương trình HĐTN để xác định mục tiêu chủ đề. Có nhiều cách để diễn đạt mục đích của một chủ đề. Tuy nhiên, trong bất kỳ trường hợp nào, mục tiêu của chủ đề cần nêu rõ học sinh phải đạt được những yêu cầu nào theo chủ đề và chủ đề đã góp phần phát triển phẩm chất, năng lực gì cho học sinh.

### Bước 2: Xác định các hoạt động tương ứng trong chủ đề

Kế hoạch tổ chức HĐTN cần nêu rõ các loại hình và các giai đoạn tổ chức một chủ đề. HĐTN bao gồm: “nhận biết - khám phá, tìm hiểu - mở rộng, thực hành - vận dụng, đánh giá - phát triển” [1]. Mỗi giai đoạn giáo viên có thể chia thành các hoạt động nhỏ. Khi xác định các hoạt động cần nắm vững bản chất của các loại hình: sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp, chủ đề trải nghiệm xác định các hoạt động cho phù hợp.

Trước và trong khi thiết kế, giáo viên nên trực quan hóa và tự trả lời các câu hỏi sau theo trình tự hợp lý:

- Chủ đề được lựa chọn là gì?
- Mục tiêu, điều kiện và nguồn lực thực hiện chủ đề như thế nào?
- Những hoạt động cần thiết để đạt được mục tiêu trong điều kiện và nguồn lực như vậy? hoạt động nào hướng tới mục tiêu nhận thức, hoạt động nào hướng tới hoàn thiện kĩ năng hay kết hợp cả hai? hoạt động nào sử dụng kinh nghiệm đã có của học sinh,...
- Phương pháp, hình thức tổ chức nào là phù hợp với từng hoạt động?

Khi xác định các hoạt động trong chủ đề cần chú ý phối hợp hài hoà giữa làm việc cả lớp – nhóm – cá nhân, tạo môi trường tốt nhất để từng học sinh có cơ hội thể hiện bản thân, tương tác với thầy cô, tương tác với bạn học để phát triển phẩm chất và các năng lực chung như: tự chủ; giao tiếp – hợp tác...

### Bước 3: Thiết kế chi tiết các HĐTN trong chủ đề

Khi thiết kế chi tiết các HĐTN trong mỗi chủ đề, giáo viên cần chú ý: Mỗi hoạt động phải có các nội dung: tên hoạt động, thời gian thực hiện; mục tiêu của hoạt động, nội dung của hoạt động, cách thức tổ chức, sản phẩm dự kiến và cách thức đánh giá. Trong quá trình tổ chức hoạt động, giáo viên cần tuân thủ yêu cầu: Giao nhiệm vụ hoạt động rõ ràng – Tổ chức cho học sinh thực hiện nhiệm vụ (Cả lớp/ Cá nhân/ Nhóm) và hỗ trợ học sinh – Tổ chức cho học sinh báo cáo kết quả hoạt động, rút kinh nghiệm – Đánh giá quá trình và kết quả hoạt động của học sinh sao cho tất cả học sinh có cơ hội phát triển như nhau (không có học sinh nào bị bỏ rơi).

Phân tích cụ thể từng nội dung của mỗi hoạt động:

- Đặt tên cho hoạt động: Tên hoạt động cần nói lên được mục tiêu, nội dung, hình thức của hoạt động; phải bám sát chủ đề và phục vụ tốt cho việc thực hiện các mục tiêu giáo dục của một chủ đề.

- Xác định mục tiêu của hoạt động: Mục tiêu hoạt động phải được xác định rõ ràng, cụ thể và phù hợp. Chúng phản ánh mức độ cao, thấp của kiến thức, kĩ năng, thái độ và định hướng giá trị cần đạt được. Để xác định được mục tiêu của hoạt động cần lưu ý trả lời các câu hỏi sau:

- + Hoạt động này học sinh được lĩnh hội kiến thức gì? rèn kĩ năng gì và ở mức độ nào?
- + Những thái độ và giá trị nào mà học sinh có thể hình thành hoặc thay đổi sau hoạt động?
- + Góp phần hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực gì cho học sinh?

- Xác định cách thức tổ chức hoạt động: Xác định nội dung hoạt động cần phù hợp theo từng chủ đề, mục tiêu đã xác định, hoàn cảnh cụ thể của lớp, trường và khả năng của học sinh. Trong một hoạt động có thể có nhiều hình thức khác nhau đan xen hoặc có một hình thức là trung tâm, một hình thức là hình thức hỗ trợ.

- Chuẩn bị cho hoạt động: Giáo viên cần nắm vững nội dung, hình thức hoạt động đã được xác định và dự kiến tiến trình hoạt động; dự kiến những phương tiện, điều kiện cần thiết để hoạt động có thể được thực hiện một cách có hiệu quả (các phương tiện và điều kiện cụ thể có thể là: tài liệu học tập; các phương tiện như âm thanh, nhạc cụ, đạo cụ, phục trang, ánh sáng, tranh ảnh, máy tính, máy chiếu, các loại bảng...; phòng, bàn ghế và các phương tiện phục vụ khác; tài chính chi phí cho việc tổ chức hoạt động); dự kiến phân công nhiệm vụ cho các tổ, nhóm hay cá nhân và thời gian hoàn thành; dự kiến thời gian, địa điểm tổ chức hoạt động, những lực lượng mời tham gia hoạt động; dự kiến những hoạt động của giáo viên và học sinh với sự tương tác tích cực trong quá trình tổ chức hoạt động.

#### ***Bước 4. Xác định phương pháp và hình thức đánh giá chủ đề***

Giáo viên cần xác định rõ mục đích và nội dung đánh giá, lực lượng tham gia đánh giá, cách thức, công cụ đánh giá việc tham gia HĐTN của học sinh. Cụ thể:

- Tự đánh giá: Học sinh tự đánh giá hoạt động mình tham gia (kết quả đạt được và thái độ khi tham gia hoạt động). Tự đánh giá cung cấp cho học sinh cơ hội để kiểm tra bản thân và điều chỉnh nhận thức và hành vi của mình, đồng thời cung cấp cho giáo viên những phản hồi có ý nghĩa về các giá trị, nhu cầu và mong muốn của học sinh.

- Đánh giá đồng đẳng: Các hoạt động đánh giá giữa các học sinh giúp cung cấp thông tin phản hồi về việc học và hỗ trợ lẫn nhau giữa các học sinh. Hoạt động này giúp học sinh nhìn lại mình thông qua đánh giá của bạn học. (Chú ý cách học sinh tập trung đánh giá vào những điểm tích cực của họ.)

- Đánh giá của cha mẹ học sinh và các lực lượng giáo dục khác: Đây là một kênh thông tin phản hồi để giáo viên tham khảo khi tiến hành đánh giá, và cũng là điểm mới trong chương trình HĐTN. Do hoạt động này diễn ra ở mọi nơi, mọi chỗ, nên kênh đánh giá này là cần thiết và hiệu quả. Sự tham gia đánh giá của cha mẹ học sinh và các lực lượng giáo dục khác tùy theo từng chủ đề HĐTN.

- Đánh giá của giáo viên: Là nhiệm vụ thu thập, xử lý thông tin về quá trình tham gia hoạt động và thực hiện nhiệm vụ của học sinh (qua quan sát học sinh tham gia hoạt động, qua các sản phẩm, qua việc trình bày, dự án nghiên cứu...). Việc nhận xét cần bao quát cả về thái độ, hành vi ứng xử của học sinh khi tham gia hoạt động.

#### ***Bước 5. Hoàn thiện thiết kế kế hoạch HĐTN theo chủ đề***

Sau khi thực hiện xong các bước trên, việc kiểm tra lại nội dung, trình tự các công việc, thời gian cần thiết để hoàn thành từng công việc và kiểm tra mức độ phù hợp, khả năng và kết quả đạt được. Nếu phát hiện sai sót, thiếu nhất quán, logic ở bất kỳ khâu, bước, nội dung, công việc nào thì sẽ điều chỉnh. Cuối cùng hoàn thiện thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học.

### **2.3. Minh họa quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học**

Có thể minh họa quy trình 5 bước trong thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học qua chủ đề *Chào năm mới* (Sách giáo khoa HĐTN, lớp 2 – Bộ “Chân trời sáng tạo”) như sau:

***Bước 1:*** Giáo viên cần xác định rõ YCCĐ của chủ đề như sau:

- Học sinh tích cực tham gia vào hoạt động Chào năm mới của lớp, của trường;
- Nhận biết được đồng tiền được sử dụng trong trao đổi hàng hoá;
- Làm được một số sản phẩm thể hiện sự khéo léo của bản thân.

Học sinh tham gia vào các HĐTN của chủ đề có thể góp phần hình thành và phát triển các phẩm chất và năng lực sau:

- Phẩm chất yêu nước, thông qua hoạt động tìm hiểu các lễ hội của địa phương, của đất nước; phẩm chất trách nhiệm qua việc sử dụng tiền phù hợp để mua sắm; tích cực tham gia vào hoạt

động Chào năm mới của lớp, của trường.

- Năng lực chung giải quyết vấn đề thông qua hoạt động lựa chọn mệnh giá tiền, sử dụng tiền để thực hành và vận dụng mua sắm trong tình huống giả định và khi tham gia hội chợ Xuân; năng lực giao tiếp và hợp tác thông qua các hình thức tương tác và thảo luận nhóm.

- Năng lực thích ứng với cuộc sống thông qua các hoạt động để đạt được yêu cầu cần đạt là Nhận biết được đồng tiền được sử dụng trong trao đổi hàng hoá; năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động thông qua việc tham gia làm một số sản phẩm và tổ chức Hội chợ Xuân.

**Bước 2:** Giáo viên xác định, loại hình Hoạt động giáo dục theo chủ đề nhằm đạt được yêu cầu cần đạt chủ yếu là Nhận biết được đồng tiền được sử dụng trong trao đổi hàng hoá sẽ bao gồm các hoạt động sau:

<b>Hoạt động</b>	<b>Nội dung hoạt động</b>	<b>PP, HT tổ chức</b>
<b>Khởi động</b>	Trò chơi Đi chợ - Nhận biết ban đầu về hoạt động mua bán, trao đổi hàng hoá.	Trò chơi, quy mô cả lớp.
<b>Nhận diện – khám phá</b>	Tìm hiểu việc sử dụng tiền trong trao đổi hàng hoá	Quan sát tranh, phối hợp làm việc cá nhân - thảo luận nhóm
<b>Tìm hiểu – mở rộng</b>	Tìm hiểu hoạt động mua bán hàng hoá;	Phối hợp làm việc cá nhân - thảo luận nhóm Trò chơi, quy mô cả lớp
<b>Tìm hiểu – mở rộng</b>	Nhận diện các đồng tiền Việt Nam	Quan sát tranh, thảo luận nhóm; phối hợp chơi trò chơi.
<b>Thực hành – Vận dụng</b>	Sử dụng đồng tiền phù hợp để mua sắm	Làm việc nhóm – cá nhân; sắm vai
<b>Thực hành – Vận dụng</b>	Thực hành mua sắm ở Hội chợ Xuân	Làm việc nhóm – cá nhân
<b>Đánh giá – Phát triển</b>	Chia sẻ việc làm, cảm xúc khi tham gia hoạt động mua sắm ở Hội chợ Xuân	Làm việc cá nhân

**Bước 3:** Giáo viên có thể thiết kế chi tiết 7 hoạt động ở trên như sau

**Hoạt động 1: Khởi động**

Tên hoạt động: Chơi trò chơi *Đi chợ*

Mục tiêu hoạt động: Giúp học sinh chuẩn bị tâm thế, sẵn sàng tham gia hoạt động, bước đầu có biểu tượng về nội dung hoạt động mua bán, trao đổi hàng hoá của chủ đề gắn với kinh nghiệm thực tiễn của bản thân.

Chuẩn bị cho hoạt động: Chia lớp thành 2 nhóm, nhóm người mua, nhóm yêu cầu mặt hàng cần mua; luật chơi.

Cách thức hoạt động: Cả lớp chơi trò chơi *Đi chợ*. Trong quá trình chơi, học sinh hồi tưởng, bắt đầu tạo mối liên hệ giữa kinh nghiệm về hoạt động mua bán, trao đổi hàng hoá đã thu nhận được trước đó và những nhiệm vụ phát sinh, kết nối chúng lại với nhau để học sinh đưa ra được những lựa chọn đúng đắn, đồng thời kích thích sự hứng thú của học sinh để tham gia vào các hoạt động tiếp nối của chủ đề.

**Hoạt động 2: Nhận diện – Khám phá.**

Tên hoạt động: Tìm hiểu việc sử dụng tiền trong trao đổi hàng hoá

Mục tiêu hoạt động: Học sinh kết nối được biểu tượng về nội dung chủ đề gắn với kinh nghiệm thực tiễn của bản thân để nhận thức được Vai trò của việc sử dụng tiền trong trao đổi hàng hoá.



## *Thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học*

**Chuẩn bị cho hoạt động:** Giáo viên có thể chuẩn bị tranh (Sách giáo khoa HĐTN, lớp 2 – Bộ “Chân trời sáng tạo”) phóng to cho mỗi nhóm học sinh sử dụng để thảo luận (nếu có thể).

**Cách thức hoạt động:** Học sinh quan sát bức tranh và thảo luận nhóm để cho biết: Các bạn nhỏ sử dụng tiền vào việc gì? Trên cơ sở phân tích các hành động của các nhân vật trong tranh, học sinh huy động kiến thức, kinh nghiệm sẵn có để chia sẻ về một lần em sử dụng tiền và từ đó nhận thức được nội dung vai trò của việc sử dụng tiền trong trao đổi hàng hoá.

### *Hoạt động 3: Tìm hiểu – Mở rộng*

**Tên hoạt động:** Tìm hiểu hoạt động mua bán hàng hoá

**Mục tiêu hoạt động:** Học sinh tìm hiểu được vai trò của người mua và người bán trong hoạt động mua bán hàng hoá.

**Chuẩn bị cho hoạt động:** Tùy điều kiện, giáo viên có thể chuẩn bị tranh phóng to; thẻ chữ *người mua, người bán* để học sinh chơi trò chơi Tiếp sức.

**Cách thức hoạt động:** Giáo viên có thể tổ chức cho học sinh thảo luận nhóm đôi, chỉ ra người mua, người bán trong các tình huống trong tranh, trong vở kịch, trong tình huống sắm vai,.... Có thể tổ chức trò chơi *Tiếp sức* để báo cáo kết quả thảo luận.

### *Hoạt động 4: Tìm hiểu – Mở rộng*

**Tên hoạt động:** Nhận biết các đồng tiền Việt Nam

**Mục tiêu hoạt động:** Học sinh tìm hiểu được các đồng tiền Việt Nam hiện nay

**Chuẩn bị cho hoạt động:** Giáo viên chuẩn bị các đồng tiền Việt Nam hoặc hình ảnh của các đồng tiền Việt Nam.

**Cách thức hoạt động:** Ở hoạt động này, học sinh sẽ được trao quyền tham gia các hoạt động của nhóm. Giáo viên có thể lựa chọn quan sát tranh kết hợp với thảo luận nhóm, chơi trò chơi tạo cơ hội cho học sinh hỗ trợ nhau, cùng tìm hiểu vấn đề như các mệnh giá tiền Việt Nam, đọc đúng mệnh giá trên đồng tiền, tờ tiền nào có giá trị nhỏ nhất, đồng nào có giá trị lớn nhất, sự khác biệt giữa các tờ tiền là gì? (kích thước, màu sắc, hoa văn, số lượng, v.v)

### *Hoạt động 5: Thực hành – Vận dụng*

**Tên hoạt động:** Sử dụng đồng tiền phù hợp để mua sắm

**Mục tiêu hoạt động:** Học sinh được thực hành sử dụng đồng tiền phù hợp để mua sắm trong các tình huống giả định.

**Chuẩn bị cho hoạt động:** Giáo viên chuẩn bị các mô hình các tờ tiền với các mệnh giá khác nhau; các tình huống mua sắm giả định để học sinh tham gia thực hành sử dụng đồng tiền phù hợp.

**Cách thức hoạt động:** Hoạt động này giúp học sinh sử dụng được kiến thức, kinh nghiệm về sử dụng đồng tiền phù hợp để mua sắm vào thực tế là môi trường giả định. Qua đó, học sinh tự điều chỉnh và tích lũy thêm kinh nghiệm cho bản thân để sau đó có thể vận dụng vào các tình huống, những hoàn cảnh khác nhau trong môi trường thực, ở gia đình và cộng đồng. Trong hoạt động này, giáo viên có thể tổ chức các tình huống mua sắm giả định phù hợp với lứa tuổi học sinh lớp 2, học sinh thảo luận nhóm và quyết định sử dụng mô hình các tờ tiền với các mệnh giá khác nhau như thế nào để phù hợp với các tình huống mua sắm đó. Học sinh có thể sắm vai thể hiện lại các tình huống mua sắm đó.

### *Hoạt động 6: Thực hành – Vận dụng*

**Tên hoạt động:** Thực hành mua sắm ở Hội chợ Xuân

**Mục tiêu hoạt động:** Học sinh được thực hành sử dụng đồng tiền phù hợp để mua sắm ở Hội chợ Xuân.

**Chuẩn bị cho hoạt động:** Giáo viên và học sinh chuẩn bị các mô hình các tờ tiền với các mệnh giá khác nhau; các mặt hàng đơn giản có thể bán ở Hội chợ Xuân như bút chì, thước kẻ, truyện tranh,...

**Cách thức hoạt động:** Học sinh được trực tiếp sắm vai là người mua và người bán để mua bán

trong Hội chợ Xuân của lớp và của trường. Học sinh có thể trao đổi nhóm về những mặt hàng mình sẽ mua hoặc bán trong Hội chợ Xuân.

#### *Hoạt động 7: Đánh giá – Phát triển*

Tên hoạt động: Chia sẻ việc làm, cảm xúc khi tham gia hoạt động mua bán ở Hội chợ Xuân.

Mục tiêu hoạt động: Học sinh được chia sẻ cảm xúc, việc làm khi tham gia hoạt động mua sắm ở Hội chợ Xuân, qua đó giúp học sinh củng cố lại kiến thức, kỹ năng đã học và những trải nghiệm tích cực về hoạt động sử dụng tiền trong trao đổi hàng hoá.

Chuẩn bị cho hoạt động: Giáo viên có thể chuẩn bị bông hoa hay quả bóng, tổ chức chơi trò chơi *Chuyển hoa/ chuyển bóng* để xác định người chia sẻ cảm xúc.

Cách thức hoạt động: Học sinh được trực tiếp chia sẻ những việc làm và cảm xúc khi tham gia hoạt động mua bán ở Hội chợ Xuân với các bạn, cô giáo và mẹ người trong gia đình.

#### Bước 4: Phương pháp và cách thức đánh giá được xác định cụ thể:

- Các loại hình đánh giá: tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng, đánh giá của giáo viên và đánh giá của cha mẹ học sinh.

- Công cụ đánh giá: Giáo viên có thể thiết kế các phiếu đánh giá.

Bước 5: Giáo viên rà soát sự chính xác, logic và khoa học của nội dung các bước ở trên và hoàn thiện bản thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN chủ đề *Chào năm mới* cho học sinh lớp 2.

### **2.4. Những lưu ý để sử dụng có hiệu quả quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học**

Để sử dụng có hiệu quả quy trình thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học, người giáo viên nên:

- Nhận thức được tầm quan trọng của việc thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN nhằm phát triển phẩm chất, năng lực cho học sinh; sẵn sàng từ bỏ thói quen tổ chức hoạt động giáo dục theo kế hoạch “sẵn có” nhường chỗ cho việc hình thành các thói quen mới, đáp ứng yêu cầu thực hiện Chương trình GDPT 2018.

- Nghiên cứu kỹ quy trình và minh họa mà bài viết đề xuất để nâng cao nhận thức về thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học; từ đó chủ động, thường xuyên thực hành để hình thành các kỹ năng và thói quen liên quan.

- Vận dụng linh hoạt, sáng tạo trong xác định nội dung giáo dục và lựa chọn phương thức tổ chức sao cho vừa đạt được yêu cầu cần đạt trong Chương trình, phát triển phẩm chất và năng lực cho học sinh; vừa phù hợp với thực tế của địa phương, của trường và của lớp.

Ngoài ra, thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN nhằm phát triển phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học nói chung hay vận dụng quy trình thiết kế thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho từng chủ đề cụ thể, của từng lớp nên là một trong những nội dung trao đổi, thảo luận của các buổi sinh hoạt chuyên môn, chuyên đề của tổ/ khối và của các nhà trường tiểu học.

## **3. Kết luận**

Trước yêu cầu đổi mới khi thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018, giáo viên nói chung và giáo viên tiểu học nói riêng cần chủ động, tích cực nghiên cứu, tìm hiểu việc tổ chức dạy học các môn học và HĐTN hiệu quả hướng đến hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực học sinh. Vì vậy, nghiên cứu việc thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN cho học sinh tiểu học là rất cần thiết. Nghiên cứu để chỉ ra quy trình với những minh họa cụ thể sẽ giúp giáo viên tiểu học dễ dàng và thuận lợi trong việc thiết kế kế hoạch tổ chức HĐTN nhằm hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực học sinh. Việc triển khai thiết kế thuận lợi cũng là điều kiện khắc phục tâm lý, thói quen “ngại” thiết kế kế hoạch trong tổ chức HĐTN cho học sinh của giáo viên tiểu học.

## **TÀI LIỆU THAM KHẢO**

- [1] Bộ GD và Đào tạo, (2018). Chương trình giáo dục phổ thông (Chương trình tổng thể và Chương trình Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp).
- [2] PS Nam, (2012). Tổ chức hoạt động học tập trải nghiệm của học sinh - khâu then chốt trong tiến trình vận dụng lí thuyết kiến tạo vào dạy học ở trường phổ thông. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, 78, 14-17.
- [3] TTT Dung, NTV Anh, (2019). Một số hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm nội dung làm đồ chơi dân gian phần công nghệ lớp 3 theo Chương trình giáo dục phổ thông mới. *Tạp chí Khoa học, Đại học Sư phạm Hà Nội*.
- [4] PĐ Hòa (Chủ biên), VTL Anh, NH Trang, NH My, (2019). *Tổ chức Hoạt động trải nghiệm lớp 1*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [5] PĐ Hòa, VTL Anh, (2024). *Tổ chức hoạt động trải nghiệm ở tiểu học*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [6] NM Đức & NT Nguyệt, (2017). Xây dựng và tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong Chương trình giáo dục phổ thông mới. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, 146, 63 – 67.
- [7] NV Hạnh, (2017). Học tập trải nghiệm: Một số lí thuyết học tập đóng vai trò trung tâm trong đào tạo theo năng lực. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm TP Hồ Chí Minh*, 14(1), 179 – 187.
- [8] Bộ GD và Đào tạo, (2019, 2020, 2021). Các tài liệu tập huấn, bồi dưỡng giáo viên về HĐTN, bao gồm Module 1.12; 2.12; 3.12; 4.12.